

Propozycja dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady Unii Europejskiej dotyczącej infrastruktury informacji przestrzennej w krajach Wspólnoty

INSPIRE już w Polsce

ADAM LINSENBARTH

23 lipca Komisja Europejska skierowała do Rady Unii Europejskiej propozycję dyrektywy w sprawie utworzenia infrastruktury informacji przestrzennej w Europie – INSPIRE (dokument 2004/0175). Tego samego dnia projekt ten zaprezentowano na pierwszym posiedzeniu Grupy Roboczej ds. Środowiska Rady Unii, podczas którego przedstawiciele krajów UE wyrazili wstępne stanowiska swoich rządów. 3 sierpnia Sekretariat Generalny UE przekazał propozycję dyrektywy naszemu Urzędowi Komitetu Integracji Europejskiej. Proces legislacyjny związany z uchwaleniem dyrektywy INSPIRE może trwać w Radzie Unii i Parlamencie Europejskim do 2 lat.

Przekazany poszczególnym państwom Unii Europejskiej dokument składa się z dwóch części: memorandum objaśniającego oraz samej dyrektywy poprzedzonej obszerną preambułą. Memorandum przywołuje 6. Program Działania na rzecz Środowiska (*Sixth Environment Action Programme – 6th EAP*), w którym podkreśla się, że działania dotyczące środowiska powinny być oparte na wiedzy oraz uczestnictwie poinformowanego społeczeństwa. Wynika stąd konieczność właściwego monitorowania, prowadzenia sprawozdawczości oraz zarządzania danymi i przekazywania ich na różnych poziomach administracji. Niezbędne jest zastosowanie narzędzi, które zredukują duplikowanie danych oraz stworzą warunki do ich harmonizacji, upowszechnienia i szerokiego wykorzystania. Europa wciąż bowiem boryka się z problemem zbyt wąskiego stosowania informacji przestrzennej, głównie z powodu braków w danych i dokumentacji oraz niekompatybilności danych i usług (różne standardy i bariery w udostępnianiu). Infrastruktura informacji przestrzennej odgrywa w tym podejściu ważną rolę, ponieważ pozwala na integrację danych z wielu źródeł. Proponowana dyrektywa daje podstawę prawną do jej tworzenia i działania. W UE istnieje wiele instrumentów promujących dostępność infor-

macji sektora publicznego. Należą do nich: dyrektywa dotycząca publicznego dostępu do informacji na temat środowiska i druga – dotycząca ponownego użycia informacji sektora publicznego, a także projekty GMES oraz Galileo. Propozycja dyrektywy INSPIRE uzupełnia te instrumenty i będzie służyć ich wdrażaniu.

Zakłada ona stworzenie systemu bazującego na systemach informacji przestrzennej już istniejących w krajach Wspólnoty, dostarczając podstaw do ich synergicznego współdziałania w ramach UE. W zakresie harmonizacji danych INSPIRE będzie podejmować tylko te aspekty, które są niezbędne do osiągnięcia spójności danych o różnej tematyce i na różnych poziomach. Nie będzie sugerować krajom członkowskim zmiany formatów danych przestrzennych, przewiduje natomiast dostarczenie programów transformujących różnorodne dane do jednorodnego modelu. Propozycja dyrektywy ma raczej charakter ramowy, związku z czym pozostawia krajom członkowskim miejsce na dostosowanie wprowadzanych zaleceń do ich sytuacji. Projekt gwarantuje także otwarcie na uczestnictwo sektora prywatnego. Obejmuje 7 opisanych niżej rozdziałów oraz 3 aneksy (ramka obok).

I – Warunki ogólne. Dyrektywa określa ogólne zasady ustanowienia infrastruktury informacji przestrzennej dla celów polityki środowiskowej oraz postanawia, że będzie ona oparta na infrastrukturach już działających w krajach członkowskich. Elementy składowe tych infrastruktur powinny zawierać: metadane, zbiory danych przestrzennych oraz usługi dotyczące danych przestrzennych (usługi sieciowe

Aneks I

- Systemy współrzędnych
- Systemy siatki geograficznej
- Nazwy geograficzne
- Jednostki administracyjne
- Sieci komunikacyjne
- Hydrografia
- Obszary chronione

Aneks II

- Wysokości terenu
- Identyfikatory nieruchomości
- Działki katastralne
- Pokrycie terenu
- Ortoobrazy

Aneks III

- Jednostki statystyczne
- Budynki
- Gleba
- Geologia
- Użytkowanie ziemi
- Zdrowie człowieka i bezpieczeństwo
- Obsługa rządowa i urządzenia do monitoringu środowiska
- Urządzenia produkcyjne i przemysłowe
- Urządzenia rolnicze i wodne
- Rozmieszczenie ludności – demografia
- Strefy zarządzania obszarami/strefy ograniczonego dostępu i kontroli oraz jednostki sprawozdawcze
- Strefy zagrożenia naturalnych
- Warunki atmosferyczne
- Parametry meteorologiczne
- Parametry oceanograficzne
- Regiony morskie
- Regiony biogeograficzne
- Środowiska przyrodnicze i biotopy
- Rozmieszczenie gatunków

i technologii, uzgodnienia na temat wymiany danych, dostępu i wykorzystania oraz mechanizmy koordynacji i monitorowania procesów i procedur działania w ramach infrastruktury).

Dyrektywa obejmuje zbiory danych przestrzennych, które spełniają następujące warunki:

- dotyczą obszaru pod jurysdykcją kraju członkowskiego,
- istnieją w formie elektronicznej,
- znajdują się w posiadaniu: ■ administracji publicznej i są wytworzone, zarządzane i aktualizowane przez tę administrację, ■ osoby fizycznej lub prawnej działającej w imieniu administracji publicznej, ■ strony trzeciej, której udostępniono usługi przesyłania danych,
- odnoszą się do tematów wymienionych w aneksach.

W przypadku najniższego szczebla administracji publicznej w danym kraju dyrektywa powinna mieć zastosowanie tylko do zbiorów danych przestrzennych, których zbieranie i rozpowszechnianie jest koordynowane przez administrację wyższego szczebla lub wynika z zapotrzebowania pochodzącego z prawa krajowego.

II – Metadane. Kraje członkowskie powinny zapewnić utworzenie metadanych dla zbiorów danych przestrzennych i usług oraz ich aktualizowanie. Metadane powinny zawierać informacje:

- o zgodności zbiorów z przyjętymi zasadami wdrażania,
- o prawach wykorzystywania zbiorów i usług,
- o administracji publicznej odpowiedzialnej za ustanowienie, zarządzanie, utrzymywanie i dystrybucję zbiorów i usług,
- o zbiorach, do których dostęp jest ograniczony oraz o powodach tych ograniczeń.

Opiniowanie projektu dyrektywy INSPIRE w Polsce

Procedura opiniowania projektu dyrektywy INSPIRE przeprowadzana jest zgodnie z zasadami obowiązującymi w Polsce w odniesieniu do aktów prawnych Unii Europejskiej. Dla dyrektyw przyjmowanych przez Radę Unii Europejskiej i Parlament Europejski tryb postępowania reguluje ustawa z 11 marca 2004 r. o współpracy Rady Ministrów z Sejmem i Senatem w sprawach związanych z członkostwem Rzeczypospolitej Polskiej w Unii Europejskiej. Nakłada ona na Radę Ministrów obowiązek skierowania do Sejmu i Senatu projektu stanowiska rządu w terminie 14 dni od daty przekazania Polsce projektu aktu prawnego przez Sekretariat Generalny Rady Unii Europejskiej.

Prace nad stanowiskiem rządu do projektu aktu prawnego inicjuje i koordynuje Urząd Komitetu Integracji Europejskiej (UKIE). Przesyła on projekt do właściwych ministerstw i urzędów centralnych (wiodących i współpracujących) zgodnie z przyjętym podziałem kompetencji. W przypadku dyrektywy INSPIRE były to Ministerstwo Środowiska i Ministerstwo Infrastruktury, które zostały zobowiązane do przekazania do Komitetu Europejskiego Rady Ministrów

(KERM) propozycji stanowiska rządu do 17 sierpnia 2004 r. W wyniku uzgodnień pomiędzy ministrem infrastruktury i ministrem środowiska zaakceptowano Ministerstwo Infrastruktury jako instytucję wiodącą, a Ministerstwo Środowiska jako współpracującą. Na posiedzeniu KERM 20 sierpnia 2004 r. przyjęto projekt stanowiska rządu, który obejmuje także uzasadnienie tego stanowiska i wyznacza członka kierownictwa ministerstwa wiodącego upoważnionego do prezentowania go (Andrzej Bratkowski, podsekretarz stanu w Ministerstwie Infrastruktury). Zaakceptowany przez Komitet Europejski Rady Ministrów projekt stanowiska rządu w odniesieniu do projektu dyrektywy INSPIRE został przesłany do Sejmu i Senatu.

Celem opisanej procedury jest wypracowanie ostatecznego stanowiska rządu odnoszącego się do projektu dyrektywy, które zostanie zaprezentowane na forum Rady Unii Europejskiej, gdzie toczy się procedura legislacyjna. Kolejne posiedzenie Grupy Roboczej ds. Środowiska Rady Unii Europejskiej odbędzie się nie wcześniej niż w połowie października. ■

Kraje członkowskie powinny utworzyć metadane w ciągu 3 lat od wejścia w życie dyrektywy dla zbiorów danych przestrzennych odpowiadających tematowi wymienionym w aneksach I lub II oraz w ciągu 6 lat – wymienionym w aneksie III.

III – Wymiana i wykorzystanie zbiorów danych przestrzennych i usług. Komisja powinna przyjąć zasady wdrażania specyfikacji odnoszących się do zharmonizowanych danych przestrzennych oraz uzgodnień dotyczących ich wymiany. Zasady te mają zapewnić optymalne łącze-

nie zbiorów danych przestrzennych lub ich współdziałanie i będą dotyczyć następujących aspektów:

- systemu jednoznacznych identyfikatorów obiektów przestrzennych,
- związków pomiędzy danymi,
- głównych atrybutów i odpowiadających im wielojęzycznych haseł powszechnie stosowanych w danym zakresie tematycznym,
- metod wymiany zaktualizowanych danych.

Zasady wdrażania powinny być tak opracowane, aby zapewnić spójność poszcze-

R E K L A M A

Programy dla małych firm geodezyjnych

MikroMap (200-350 zł)

- Powszechnie uważany za najłatwiejszy w obsłudze program graficzny
- Idealny do małych prac kreslarskich
- Duże możliwości montażu mapek, zawiera standardowe ramki i formularze
- Import i eksport DXF, DGN, EWMAPA, GEO-MAP
- Możliwość tworzenia tabel, import tabel z Worda i Excela
- Automatyczne tworzenie warstw, łatwe tworzenie przekrojów wraz z opisami
- Kalibracja rastrów, automatyczna wektoryzacja

**ZAMÓWIENIE PRZEZ TELEFON
DOSTAWA W DWA DNI!**

Polecamy też:

WinKalk
300-600 zł

Operat
200 zł

**proste
nie drogie
przystępne**

CODER – Firma Informatyczna
ul. Polna 3, 05-806 Komorów
tel./faks (0 22) 759-12-18
tel. kom. (0 601) 21-47-46
<http://www.coder.pl>
e-mail: coder@coder.pl

PRZY ZAMÓWIENIU WIĘCEJ NIŻ JEDNEJ KOPII – ZNIŻKA AŻ DO 50%

gólnych elementów informacji oraz porównywalność informacji pochodzących z różnych zbiorów danych przestrzennych. Zasady te powinny być przyjęte w ciągu 2 lat od wejścia w życie dyrektywy w przypadku zbiorów odpowiadających tematowi z aneksu I oraz 5 lat – z aneksów II lub III. Kraje członkowskie mają zapewnić, aby wszelkie informacje lub dane potrzebne do spełnienia zasad wdrażania były udostępnione administracji publicznej oraz stronom trzecim. W przypadku danych przestrzennych przekraczających granice państwa należy dokonać odpowiednich uzgodnień pomiędzy krajami sąsiadującymi.

IV – Usługi sieciowe. Kraje członkowskie powinny zorganizować usługi przesyłania danych przestrzennych dostępne dla administracji publicznej, a także (na życzenie) dla osób trzecich, pod warunkiem, że ich zbiory są zgodne z zasadami wdrażania. Dla zbiorów danych przestrzennych (dla których zgodnie z niniejszą dyrektywą utworzono metadane) kraje członkowskie powinny założyć i wykorzystywać sieć następujących usług (dostępnych przez internet lub inne powszechne środki telekomunikacji):

- wyszukiwanie (umożliwiające poszukiwanie zbiorów i usług na podstawie odpowiadających im metadanych oraz wyświetlanie zawartości metadanych),
- przeglądanie (w wersji minimum umożliwiającej wyświetlanie, nawigowanie, powiększanie, przesuwanie lub nakładanie zbiorów danych oraz wyświetlanie legendy),
- przesyłanie (umożliwiające kopiowanie całych zbiorów lub ich części),
- transformacja.

Do kryteriów wyszukiwania danych przestrzennych dyrektywa zalicza:

- słowa kluczowe,
- klasyfikację danych i usług,
- jakość i dokładność danych,
- stopień zgodności ze zharmonizowanymi specyfikacjami,
- położenie geograficzne,
- warunki dostępu i wykorzystania zbiorów danych przestrzennych i usług,

■ administrację publiczną odpowiedzialną za założenie, zarządzanie, utrzymywanie i dystrybucję zbiorów danych przestrzennych i usług.

Państwa członkowskie mogą ograniczyć dostęp do wymienionych usług lub do komercyjnych usług elektronicznych, jeśli mógłby on niekorzystnie wpływać na bezpieczeństwo publiczne i obronność kraju, a także na poufność sprawozdań administracji publicznej, informacji handlowej lub przemysłowej czy danych osobowych. Jednocześnie dyrektywa podkreśla, że podstawy ograniczonego dostępu powinny być tak interpretowane, aby uwzględnić interes publiczny związany z tym ograniczeniem.

Kraje członkowskie mają zapewnić bezpłatny dostęp do wyszukiwania i przeglądania danych. Na szczelnie europejskim Komisja utworzy geoportal Wspólnoty, a kraje członkowskie będą udostępniać swoje usługi dotyczące zbiorów danych przestrzennych zarówno przez ten geoportal, jak i przez własne punkty dostępu do danych.

V – Wymiana i ponowne wykorzystanie danych. Na kraje członkowskie nakłada się obowiązek podjęcia działań służących wymianie zbiorów danych przestrzennych i usług pomiędzy jednostkami administracji publicznej. Komisja została zobowiązana do przyjęcia zasad wdrażania określających dostęp do danych i prawa ich wykorzystania. Poszczególne kraje powinny podjąć odpowiednie działania, aby zapobiec niewłaściwej konkurencji w przypadku, gdyby administracja publiczna prowadziła działalność gospodarczą niezwiązaną z wykonywaniem zadań publicznych.

VI – Koordynacja i działania uzupełniające. Kraje członkowskie powinny utworzyć odpowiednie struktury i mechanizmy dla koordynowania działań jednostek zainteresowanych infrastrukturą informacji przestrzennej, takich jak producenci danych, wytwórcy produktów przestrzennych, użytkownicy i organy koordynujące. Działania te powinny także

obejmować identyfikację potrzeb użytkowników, dostarczanie informacji na temat stanu istniejącego oraz na temat wdrażania dyrektywy. Każdy kraj członkowski jest zobowiązany do wyznaczenia jednostek administracji publicznej odpowiedzialnych za kontakty z Komisją w związku z dyrektywą.

VII – Postanowienia końcowe. Ostatni rozdział dyrektywy nakłada na kraje członkowskie obowiązek ciągłego monitorowania wdrażania i wykorzystania infrastruktury danych przestrzennych zgodnie z zasadami przyjętymi przez KE. Co 3 lata mają one przysyłać Komisji sprawozdania, które winny zawierać:

- opis koordynacji, jakiej podlegają dostawcy danych z sektora publicznego, użytkownicy danych i usług oraz organy pośrednie, a także opis związków ze stronami trzecimi i organizacjami oceniającymi jakość prac;
- opis wkładu administracji publicznej lub stron trzecich do funkcjonowania i modernizacji infrastruktury;
- krótką informację na temat dostępności i jakości zbiorów oraz dostępności i wykonawstwa usług;
- krótką informację na temat wykorzystania infrastruktury;
- opis porozumień pomiędzy jednostkami administracji publicznej odnośnie wymiany danych;
- zestawienie kosztów i korzyści wynikających z wdrożenia dyrektywy.

Zgodnie z Decyzją Rady UE z 28 czerwca 1999 r. przy Komisji powinien powstać Komitet Regulacyjny złożony z przedstawicieli państw członkowskich. Jego zadaniem będzie opracowanie aktów wykonawczych (zasad wdrażania), o których była mowa w poszczególnych rozdziałach. W okresie 7 lat co 6 miesięcy Komisja będzie przedstawiać Parlamentowi Europejskiemu oraz Radzie Unii sprawozdania z wykonania dyrektywy. Z kolei kraje członkowskie mają wprowadzić ustawy, rozporządzenia i postanowienia niezbędne do uzyskania zgodności z niniejszą dyrektywą w ciągu 2 lat od wejścia jej w życie. ■

R E K L A M A

Podypłomowe Studium Geodezji Numerycznej Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie rozpoczyna nabór słuchaczy na rok akademicki 2004/2005

Informacje: www.geo.mapa.net.pl, sekretariat@planeta.uwm.edu.pl, tel./faks (0 89) 523-48-78,
w.dabrowski@planeta.uwm.edu.pl, tel./faks (0 89) 523-39-66